

Aanpak energiearmoede

Overzicht knelpunten

1. Staatssteunregels

Wanneer uw gemeente van plan is om energiebesparingsmaatregelen te financieren dan moet er rekening worden gehouden met de staatssteunregels. In tabel 1 staat aangegeven wat de staatssteunmogelijkheden per doelgroep en soort maatregel zijn, en in de toelichting van de tabel verder uitgewerkt.

Voor een uitgebreide beschrijving van de staatssteunregels, de uitwerking van de criteria, toepassing van de de-minimisverordening en de Algemene Groepsvrijstellingsverordening, verwijzen wij u naar de website van Kenniscentrum Europa decentraal: www.europadecentraal.nl.

2. AVG

Het gebruik van persoonsgegevens van het sociale domein om huishoudens met energiearmoede te identificeren kan aantrekkelijk zijn. De doelgroepen van het sociale domein hebben vaak te maken met energiearmoede. Alleen deze persoonsgegevens mogen niet altijd worden gebruikt in verband met de AVG. Persoonsgegevens mogen alleen worden verzameld op basis van een grondslag en voor een gerechtvaardigd doel, waarover van tevoren is gecommuniceerd aan de persoon van wie de persoonsgegevens worden verwerkt.

Wanneer gemeenten de gegevens hebben verzameld voor een doel dat verenigbaar is met de doelstelling om de energiearmoede te verminderen, dan mogen de gegevens worden verwerkt zoals beschreven staat in de AVG en UAVG. Valt de aanpak van energiearmoede niet onder het gecommuniceerde doel, dan mag dit niet. Wel is het dan mogelijk om de persoonsgegevens te verwerken op basis van toestemming van de betrokkene. Daarnaast kunnen medewerkers van het sociale domein bewoners bij bestaand contact altijd informeren over de aanpak energiearmoede van de gemeente.

Het Programma Aardgasvrije Wijken biedt op de website ook een [Werkwijze AVG voor gemeenten bij aardgasvrije wijken aan](#).

3. Het lokaliseren van huishoudens met energiearmoede met data

Waar wonen mensen die kampen met energiearmoede in uw gemeente? En met welke maatregelen kan de gemeente hen het beste helpen? In september 2021 deed TNO onderzoek naar de hoeveelheid huishoudens die kampen met energiearmoede, bracht in kaart waar deze huishoudens wonen, en definieerde verschillende subgroepen binnen de doelgroep¹. Op basis hiervan is een stappenplan ontwikkeld om de doelgroep door middel van data te lokaliseren, de subgroep te definiëren en te bepalen welke maatregelen het meest effectief zijn.

4. Efficiënt aanbesteden

Om producten en diensten als maatregel in te zetten moet de gemeente deze aanbesteden. Een efficiënte aanbestedingsvorm zorgt ervoor dat de gemeente de producten en diensten snel tot haar beschikking heeft, en dus eerder met de aanpak aan de slag kan. De keuze van een aanbestedingsvorm is vaak afhankelijk van de hoogte van het geschatte bedrag van de dienst of product(en) die u wilt aanbesteden. Deze richtlijnen zijn opgenomen in het inkoopbeleid van de gemeente. Over het algemeen duurt een aanbestedingsproces langer wanneer het geschatte bedrag hoger is. Hierdoor kan aanbesteden met percelen (efficiënt op korte termijn) of raamcontracten (efficiënt op lange termijn) in sommige gevallen de doorlooptijd verminderen.

Op www.pianoo.nl/nl/inkoopproces vindt u meer informatie over het inkoopproces en de verschillende aanbestedingsvormen.

Wilt u hulp bij het bepalen van de meest efficiënte aanbestedingsvorm? Dan kunt u terecht bij:

- De inkoopadviseur van uw gemeente.
- [Expertisecentrum voor aanbesteden: Pianoo](#)

¹ [TNO brengt energiearmoede gedetailleerd in kaart | TNO](#)

Tabel 1

Let op: deze tabel is niet uitsluitend. Neem daarom altijd contact op met Europa Decentraal bij vragen.

	Energiezuinig gedrag	Bestaande) installatie optimaliseren	Energiezuinige gebouwen	Aardgasvrije efficiënte apparaten	Hernieuwbare opwek	Diensten en adviezen
Eigenaar bewoners	Energie verbruiks-managers	Radiatorfolie, tochtstrips, LED-lampen, etc.	Spouwmuurisolatie	Vouchers voor witgoed	Zonnepanelen	Energieadviseurs & energiecoaches
	Waterbesparende doucheknop	Radiatorknop	Subsidie grootschalige maatregelen	Witgoed		Energieboxen
		Inregelen HR-ketel	Vloerisolatie	Warmtepompen		Vouchers voor energieboxen
		Inregelen CV-ketel				Advies over grootschalige inkopen
						Energiecoaches
						Stimuleren collectieve inkoopacties
Particuliere huurders / sociale huurders / huurders vrije sector	Energie verbruiks-managers	Radiatorfolie, tochtstrips, LED-lampen, etc.		Vouchers voor witgoed		Energieadviseurs & energiecoaches
	Waterbesparende douchekop	Radiatorknop		Witgoed		Energieboxen
		Inregelen HR-ketel				Vouchers voor energieboxen
		Inregelen CV-ketel				Energiecoaches
Particuliere verhuurders/ woning-corporaties	Energie verbruiks-managers	Radiatorfolie, tochtstrips, LED-lampen, etc.	Spouwmuur-isolatie	Warmtepompen	Zonnepanelen	Energieadviseurs & energiecoaches
	Waterbesparende douchekop	Radiatorknop	Subsidie grootschalige maatregelen			Energieboxen
		Inregelen HR-ketel	Vloerisolatie			Energiecoaches
						Advies over grootschalige inkopen
						Stimuleren collectieve inkoopacties

Legenda

- Verwaarloosbare impact steunmaatregel
- Geen economische activiteiten/begunstigden zijn geen ondernemingen
- Laten aanbesteden door gemeenten en of de-minimisteun verlenen
- Staatssteun niet aan de orde vanwege rol gemeente
- Algemene groepsvrijstellingsverordening (artikel 38 en 39 mogelijk)
- Algemene groepsvrijstellingsverordening (artikel 41)
- Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB) of aanbesteden

Toelichting Tabel 1

Drie doelgroepen

Er kan met betrekking tot de energiebesparingsmaatregelen een onderscheid worden gemaakt in drie doelgroepen die hiervan gebruik kunnen maken:

1. Eigenaar bewoners
2. Particuliere huurders/sociale huurders/huurders vrije sector
3. Particuliere verhuurders/woningcorporaties

Geen economische activiteiten/geen ondernemingen

De energiebesparingsmaatregelen die kunnen worden getroffen door eigenaar bewoners staan los van het staatssteunrecht. Hetzelfde geldt voor de maatregelen die door particuliere huurders, sociale huurders en huurders van vrije sectorwoningen kunnen worden getroffen. Het aanbieden van energieboxen door gemeenten aan inwoners valt hier tevens onder.

Maatregelen die door huurders in de woning kunnen worden getroffen en bij verhuizing ook weer kunnen worden verwijderd (en dus geen waarde toevoegen aan de woning) zijn ook uitgezonderd van het staatssteunrecht. Als laatste zijn er een aantal maatregelen die een verwaarloosbare impact hebben op de waarde van de woning en geen marktverstoring effect. Ook deze maatregelen zijn uitgezonderd van het staatssteunrecht.

Diensten en adviezen door gemeenten

Indien gemeenten (advies)diensten aan hun inwoners willen verlenen door middel van energiecoaches, energieadviseurs en/of energiefixers dan moeten ze rekening houden met het aanbestedingsrecht en het staatssteunrecht indien ze dit door derden willen laten uitvoeren. Indien de gemeente zelf de diensten wilt aanbieden moet ze de Wet Markt en Overheid toepassen.

Het generiek stimuleren van collectieve inkoopacties en adviezen over grootschalige inkoop van energiebesparingsmaatregelen door gemeenten vallen buiten het staatssteunrecht mits dit op non-discriminatoire basis gebeurt en geen enkele onderneming hier (in)direct voordeel van ondervindt.

Het uitgeven van energieboxen en/of -vouchers aan bewoners valt ook buiten het staatssteunrecht. Indien deze producten via woningcorporaties of particuliere verhuurders worden versterkt is het van belang dat zij hier geen economisch voordeel van ondervinden. Het vergoeden van kosten van woningcorporaties voor bijvoorbeeld het beschikbaar maken van de producten is staatssteun.

DAEB Energieloket

Indien een gemeente een energieloket wilt opzetten en hiervoor gebruik wilt maken van de diensten van derden dan kan dat op diverse manieren. Ook hierbij moet rekening worden gehouden met het staatssteunrecht en het aanbestedingsrecht.

De diensten kunnen worden ingekocht maar er kan ook subsidie worden verstrekt door middel van het aanwijzen van een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB) aan de partij die dit gaat verzorgen. Dit staat los van de DAEB in de Woningwet. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de website en helpdesk van [Europa decentraal](#).

Toepassing Algemene Groepsvrijstellingsverordening

De energiebesparingsmaatregelen die in een woning worden getroffen vallen onder het staatssteunrecht als die woning in eigendom is van een particuliere verhuurder of een woningcorporatie. Voor dit type maatregel kan gebruik worden gemaakt van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV). In het bijzonder van artikel 38, 39 en 41 van de AGVV.

In het algemeen moet bij de toepassing van de AGVV rekening worden gehouden met het stimulerend effect van de steunmaatregel, de steunpercentages en de in aanmerking komende subsidiabele kosten. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de website en helpdesk van [Europa decentraal](#).

Artikel 38 AGVV

Artikel 38 in de AGVV is door de Europese Commissie breed opgesteld en kan worden toegepast om ondernemingen in het algemeen in staat te stellen energie-efficiëntie te behalen. Dit artikel kan ook worden gebruikt om ondernemingen in staat te stellen energiebesparingen in gebouwen te realiseren. De steun kan worden verleend in de vorm van een subsidie.

Op grond van artikel 38 AGVV mag geen steun worden verleend wanneer de verbeteringen worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat ondernemingen voldoen aan reeds vastgestelde Unienormen.

Artikel 39 AGVV

Artikel 39 AGVV is bedoeld om investeringssteun ten behoeve van energie-efficiëntieprojecten in gebouwen mogelijk te maken. De steun wordt in de vorm van een dotatie, van eigen vermogen, van een garantie of een lening toegekend aan een energie-efficiëntiefonds of andere financiële intermediair, die deze volledig moeten doorgeven aan de uiteindelijke begunstigden, zijnde de eigenaren of huurders van de gebouwen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een gemeentelijk energiefonds. Een rechtstreekse subsidie aan een onderneming is op grond van artikel 39 AGVV dus **niet** mogelijk.

Op grond van artikel 39 AGVV mag geen steun worden verleend wanneer de verbeteringen worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat ondernemingen voldoen aan reeds vastgestelde Unienormen.

Artikel 41 AGVV

Op grond van artikel 41 AGVV is het mogelijk Investeringssteun ter bevordering van energie uit hernieuwbare energiebronnen te financieren. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan zonnepanelen en warmtepompen.

Tabel 2

Via onderstaand model kunnen gemeenten in 4 stappen met de [energiearmoede viewer van TNO](#) en de [DEGO-viewer van VNG](#) dit stappenplan doorlopen.

Stappen	Indicatoren	Bron	Filter	LILEK*	LIHK**	Beide*
1. Identificeer wijken met een hoog percentage energiearmoede	Percentage energiearmoede in wijk	TNO-Viewer	nvt			
2. Zoom in op de geïdentificeerde wijk en lees de resultaten af	Huiskwaliteit	DEGO viewer	Energietabel - voorlopig	Slecht D - G	Goed A - C	Slecht D - G
			Gemiddelde WOZ-waarde 2019	Laag Paars of zwart	Hoog Oranje of geel	Laag Paars of zwart
	Inkomen		Percentage huishoudens die behoren tot de landelijke 40% huishoudens met de laagste inkomens	Laag Paars of zwart	Hoog Geel of grijs	Hoog Geel of grijs
	Energiekosten		Laag inkomen, hoog gasverbruik	Gemixt Alle kleuren	Hoog Geel of grijs	Hoog Geel of grijs
3. Bepaal je plan van aanpak	Doelgroep		Doel	Plan van aanpak		
	Laag inkomen en lage energetische kwaliteit van het huis		Energetische kwaliteit	Meer mogelijkheden om iets aan de 'schil' van het huis te doen.		
	Laag inkomen en hoge energetische kwaliteit van het huis		Bewustwording verhogen	Kleine maatregelen en m.n. inspelen op bewustwording door bijv. energiecoaches		
Beide doelgroepen		Combinatie	Combinatie van mogelijkheden.			
4. Kom in contact met de doelgroep	Na het identificeren van de doelgroep en het opstellen van een plan van aanpak is het tijd om uw doelgroep te benaderen. In contact komen met deze doelgroep kan via het sociaal domein (via o.a. de wet gemeentelijke schuldhulpverlening), Humanitas, Schuldhulpmaatje, geloofshuizen, buurthuizen en –werkers, Vluchtelingenwerk Nederland, woningcorporaties, energiecorporaties en andere maatschappelijke organisaties.					